

унаслідок незавершеності реформування економічних відносин, приватизації матеріально-технічних ресурсів, втрати ринків збуту сільськогосподарської продукції, недосконалості механізмів державної підтримки, а зараз ще й на додачу – несприятливими воєнними обставинами в Україні, що й призвело до знівелювання впливу сектору зрошення та дренажу на обсяги виробництва сільськогосподарської продукції.

У цих умовах відновлення зрошення є ключовим інструментом розвитку аграрного сектору економіки та нарощування аграрного експортного потенціалу України. Реалізація цього завдання можлива лише шляхом залучення інвестицій, у тому числі іноземних, адже обсяги надходжень від плати за послуги зі зрошення та водорегулювання є недостатніми для проведення належної експлуатації міжгосподарської мережі зрошувальних систем в Україні, а наша держава у сучасних військових умовах через дефіцит коштів державного бюджету об'єктивно не буде у змозі у повному обсязі забезпечити її фінансування. Саме тому відновлення зрошувальних та дренажних систем має здійснюватися шляхом модернізації наявних систем зрошення і дренажу. Водночас попри ці несприятливі обставини, за словами міністра аграрної політики та продовольства Р. Лещенка, державою було ініційовано програму підтримки аграріїв, які працюють на меліорованих землях, та підтримку для вітчизняних компаній, що спеціалізуються на виробництві меліоративного обладнання. Це дозволить українським аграріям вдало впроваджувати у себе вітчизняні інноваційні технології зрошення, зокрема крапельне зрошення з повною автоматизацією усіх виробничих процесів та широкозахватні дощувальні машини.

Список використаних джерел:

1. Лозовіцький П.С. Вплив тривалого зрошення водами різної якості на властивості ґрунтів України (вибрані й доповнені статті). Київ, 2020. 420 с.
2. Гурин В.А., Степаненко М.Г., Степаненко М.П. Технологія зрошування: навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2013. 382 с.
3. Юхновський В.Ю., Конаков Б.І., Дудурець С.М., Малюга В.М. Гідротехнічні меліорації лісових земель: підручник / за ред. В.Ю. Юхновського. Київ : Кондор-Видавництво, 2014. 374 с.

УДК 352.073(477)(07)

РОЛЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ЗБЕРЕЖЕННІ ҐРУНТІВ

Уманська В. В., канд. екон. наук
e-mail: umanska@mpau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Відповідно до Указу Президента України від 15 жовтня 2020 р. № 449 «Про деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин» [1] та постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2020 року № 1113

«Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин» [2] Головні управління Держгеокадастру в областях України здійснили передачу земель сільськогосподарського призначення з державної власності у комунальну власність. За різними оцінками, за цей час передано близько 4 мільйонів гектарів сільськогосподарських земель (10,5 мільйона гектарів сільськогосподарських земель, які у 2016 р. обліковувалися в державній власності, у комунальну власність перейшло близько 4 мільйонів гектарів) [5].

Як бачимо, територіальні громади нині відіграють важливу роль у збереженні ґрунтів. Так, відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3] до повноважень виконавчих органів територіальних громад віднесено:

- підготовку програм соціально-економічного розвитку, цільових програм з інших питань самоврядування;

- забезпечення збалансованого економічного розвитку відповідної території;

 - ефективного використання природних і фінансових ресурсів (ст.27);

- делеговано повноваження на здійснення контролю за дотриманням земельного законодавства, використанням і охороною земель, їх ґрунтів (ст. 33, розділ 1, п. б), підпункт1)).

Згідно з п.1 ст. 60 територіальним громадам належить право комунальної власності на землю, природні ресурси, а згідно з п.5 цієї статті органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад відповідно до Закону здійснюють правомочності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, можуть передавати об'єкти права комунальної власності у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, укладати договори в рамках державно-приватного партнерства, у тому числі здавати їх в оренду тощо [3].

Ст. 37 Закону України «Про охорону земель»[4] визначено, що власники та землекористувачі, в тому числі орендарі, земельних ділянок зобов'язані здійснювати заходи щодо охорони родючості ґрунтів, передбачені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами України. З метою здійснення контролю за динамікою родючості ґрунтів систематично проводиться їх агрохімічне обстеження, видаються агрохімічні паспорти, в яких фіксуються початкові та поточні рівні забезпечення поживними речовинами ґрунтів і рівні їх забруднення.

Дані агрохімічної паспортизації земель використовуються в процесі регулювання земельних відносин при:

- передачі у власність або наданні в користування, в тому числі в оренду, земельної ділянки;

 - зміні власника земельної ділянки або землекористувача;

 - проведенні грошової оцінки земель;

 - визначенні розмірів плати за землю;

 - здійсненні контролю за станом родючості ґрунтів.

Статтею 54 цього Закону [4] передбачено, що з метою своєчасного виявлення змін стану земель, їх оцінки, відвернення та ліквідації наслідків

негативних процесів ведеться моніторинг ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення, який включає:

- агрохімічне обстеження ґрунтів;
- контроль змін якісного стану ґрунтів;
- агрохімічну паспортизацію земельних ділянок.

Також цим Законом визначено, що агрохімічна паспортизація орних земель здійснюється через кожні 5 років, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень — кожні 5—10 років. Суцільне ґрунтове обстеження проводиться через кожні 20 років.

Фінансування заходів щодо охорони земель і ґрунтів здійснюється за кошти державного бюджету України, місцевих бюджетів, у тому числі, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, від плати за землю, а також коштів землевласників і землекористувачів та інших джерел, не заборонених законом.

З огляду на повноваження, для територіальних громад важливим інструментом забезпечення контролю за охороною ґрунтового покриву земель громад, простежуваності змін його родючості слід рекомендувати (або зобов'язати своїм рішенням) у договорах оренди землі у пункті «Інші особливості об'єкта оренди, які можуть вплинути на орендні відносини» зазначати дані агрохімічної паспортизації земельної ділянки (земельних ділянок) при здачі в оренду та в процесі користування з періодичним підтвердженням.

Список використаних джерел:

1. Про деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин : Указ Президента України від 15 жовтня 2020 р. № 449. Офіційний вебпортал парламенту України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/449/2020#Text> (дата звернення: 30.04.2022).

2. Деякі заходи щодо прискорення реформ у сфері земельних відносин : постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2020 року № 1113. Офіційний вебпортал парламенту України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1113-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 30.04.2022).

3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Офіційний вебпортал парламенту України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 30.04.2022).

4. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 року № 962-IV. Офіційний вебпортал парламенту України : веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>. (дата звернення: 30.04.2022).

5. «Землю – громадам». Які корупційні схеми зруйнує передавання земель у комунальну власність // Економічна правда веб-сайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/zemlia-mozhlyvostei/2021/03/15/671926/#:~:text=> (дата звернення: 30.04.2022).